

Чавдар Спасов

ЧУДОТО НА ХРИСТОВОТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ

В КОНТЕКСТА НА СЪВРЕМЕННИТЕ

НАУЧНИ ДОСТИЖЕНИЯ

Abstract: Chavdar Spasov, *The Miracle of Christ's Resurrection in the Context of the Modern Science.*

The main objective of this article is to contribute to the increasingly close interconnection of faith in God with various fields of science. In this instance, the focus is on physics, given its fundamental role as a natural science, specifically on the latest discoveries in quantum physics. Based on successfully conducted scientific experiments, quantum physicists today are able to provide scientific explanations for several so-called "inexplicable phenomena" or "miracles," among which many include Christ's Resurrection. It is suggested that not only quantum physics but also the modern "holographic idea of the universe" does not contradict theological knowledge and, therefore, faith in God.

Keywords: *Faith, Science, Physics, Miracles, Resurrection, Pedagogy*

Първо, бих искал да започна с това, че с този доклад не си поставям за цел да направя преглед на многообразието от аспекти, интерпретиращи от научна гледна точка Христовото Възкресение нито в исторически, нито в сравнителен план. Второ, не си поставям за цел и да осветля проблема през призмата на богословието като специфична област на научното познание, както и да подложя на критика различните, периодично появяващи се наукообразни теории, яростно отричащи факта на Възкресението. Задача ми е съвсем скромна – да представя още една гледна точка относно въпроса за Христовото Възкресение в контекста на съвременните научни достижения, най-вече от областта на физиката.

Едва ли някой би оспорил констатацията, че няма атеист, който да не отрича Христовото Възкресение. И това е не само в наши дни,

но и преди 20 века, когато Христовите ученици са проповядвали словото Божие: „Като чува за възкресение на мъртви, едни се присмиваха, а други думаха: друг път щем те послуша за това” (Деян. 17:32). *Ако Възкресението обаче не е факт, то щеше да е просто един от многото примери на саможертва в името на доброто и стремежа към свобода на вероизповеданията.* Тези, които отричат истинността му, знаят много добре това. Така те всъщност твърдят, че целият Нов Завет се гради на лъжа, т.е. учениците на Исус Христос и свидетелите на Възкресението или са излъгали, или самите те са се лъгали. Според атеистите, за да бъде нещо вярно, трябва да съответства на природните закони, а те имат предвид единствено тези от природонаучната област – традиционната физика, химия, биология и т.н. Само че всеки може сам да си отговори на въпросите: дали в наше време човечеството има пълното познание на всички закони, които действат във Вселената, и какво ни дава правото да игнорираме възможността за уникални събития.

Това, че повторемостта на едно явление във времето се е превърнало в единствен критерий за истинност, *е доказателство единствено за неправилната насока на нашето мислене.* В повечето науки, сред които и литературоведските, не можем да говорим за повторемост в истинския смисъл на думата. Означава ли това, че литературознанието, например, не е наука? Ако липсва повторемост, това е чудо, а според мнозина в природата чудеса не стават.

Всеки вярващ християнин многократно се е сблъсквал с нежеланието на отречките се от Бога да се вслушат в какъвто и да е факт в подкрепа на Христовото Възкресение. В днешно време много хора считат, че ако вярваш в чудеса, то ти си невеж, набожен, т.е. суеверен, нямаш научен подход и миросглед, не познаваш природните закони и си напълно заблуден. Още в Стария Завет обаче откриваме редица събития от необикновен характер, които може да се квалифицират като чудо. Разсъждавайки върху Книга на пророк Йона и описаните в нея необикновени събития, доц. Ивайло Найденов отбелязва: „В пророческите разкази от книгите на ранните пророци (...) чудесата са неразделна част от повествованието и се извършват както всички други събития – някак закономерно”¹. След което констатира, че „в съвременния рационалистичен свят на християните става все

¹ Ив. Найденов. *Библейският Йона*, София, 2008, с. 47.

по-трудно да вярват в събития, които са в противоречие с природните закони и научните постановки”¹. Ако приемем обаче за чудо това да укротяваш морска буря, да ходиш по вода, да възкресиш човек от мъртвите, то чудо ли е да лекуваш болни хора със силата на вярата? Всеки съвременен човек, който е учил психология, ще каже, че е напълно нормално, но в годините, когато Исус Христос е вършил това, хората са го възприемали като чудо.

На въпросите какво да разбираме под чудо и на какви природни закони се подчинява, традиционният научен подход не е способен да даде отговор. Популярното схващане е, че чудо е всичко онова, което хората не могат да си обяснят по „научен” начин. *За вярващия чудото е отблясък от творческата енергия на Бога.* Мнозина продължават да смятат, че чудеса няма и не могат да съществуват. Това твърдение щеше да бъде вярно само ако имахме цялото познание за света. „В Свещеното Писание се говори за чудеса, за сбъднати пророчества, за богооткровения и др. – всичко това обаче за атеиста, за невярващия в съществуването на Бога е празна вяра. Той предварително си е поставил очилата на неверието и чете Библията с предварително настроение и предварително убеждение.”³ За християните дори „съществуването на света е чудо на Божията любов и милосърдие”⁴.

Исус Христос е разпънат на кръст по времето на Ирод Антипа и както много точно отбелязва Ем. Трайчев: „Ирод Антипа (4 г. пр. Хр - 39 г. сл. Хр.) е единственият Иродов син, който доказва, че е способен държавник и ръководител”². След това допълва, че управителят на Галилея „заема позиция против Пилат Понтий (26-36 г.) в защита на юдеите”³. Това обаче е двойствена игра, плод на егоистични интереси, поради което „Исус Христос го нарича „лисица” (срв. Лук.13:32), защото наистина се касае за хитър и славолюбив човек, точно копие на (*баща си*-бел. моя) Ирод Велики”⁴.

Приковаването на кръст като екзекуция е било добре познато по тези земи, включително и в Йерусалим. За да са сигурни, че Исус

¹ Същият. *Из историята на старозаветния библейски канон*, София, 2011, с. 89.

² Ив. Марковски. *Частно въведение във Св. Писание на Вехтия заветъ*, София, 1957, с. 333

³ Прот. Георги Флоровски. *Философия и богословие*, София, 2012, с. 61.

⁴ Ем. Трайчев. *История на епохата на Новия Завет*, София, 2012, с. 280.

Христос ще бъде убит и погребан така, че никой впоследствие да не може да твърди, че е възкръснал, Го разпъват на кръст – най-жестоката екзекуция тогава. Тялото Му е погребано в каменна гробница, като входът на гроба е затворен с огромен камък, който човек не може да отмести, а гробът е пазен от римски войници (срв. Мат. 27:60). След три дни както евреите, така и римляните потвърждават, че гробът е празен, а камъкът е отместен от входа на гробницата (срв. Марк. 16:4). Безсилни пред фактите, на еврейските равини не им остава нищо друго освен да изфабрикуват твърдението, че Христовите ученици са откраднали тялото (срв. Мат. 28:13).

Възможни ли са обаче чудесата в природата и свръхестествените способности на някои хора според теоретичните принципи и практическите резултати от многобройните научни експерименти, проведени досега в областта на квантовата физика? Въпросът е реторичен в същността си, защото отговорът е повече от категоричен: „Наличието на т.нар. протиестественни състояния (от класическа гледна точка) в заобикалящия ни свят и тяхното обективно съществуване са потвърдени от физическите експерименти и този факт е пряко следствие от един от фундаменталните принципи в квантовата механика – принципа на суперпозицията на състоянията”¹.

Именно успешно осъществените физически експерименти² водят до извода, че „квантовата теория съществено разшири пространството на възможните състояния, в които може да се намира една система и се оказа, че съществуват такива състояния на обектите, които от гледна точка на традиционните представи за реалността не се вписват в никакви рамки. Такива са нелокалните сплетени състояния, които за класическата физика са направо мистика. Оттук идват и различните опити да се ликвидира тази „мистика” и да се влезе обратно в сферата на традиционните представи за реалността”³. Ето защо няма как да не си зададем логичния въпрос: не се ли случва това от векове наред с описаните чудеса в Свещеното Писание, включително и Христовото Възкресение.

От казаното дотук можем да стигнем и до следното обобщение: „(...) цялата класическа физика с всичките и закони за макро-

---

¹ Пак там, с. 281.

² Пак там.

³ С. Доронин. *Квантовата магия*, Б.М. 2011, с. 108.

скопичните тела и физически полета е частен случай на квантовата теория”¹. Следва и изводът, че „(...) светът, който ни заобикаля изобщо не е физическата основа на реалността и освен него има нещо много по-обемно и всеобхватно, от което предметните тела на нашия традиционен свят само се генерират като проекция”². Следва и още един извод: само нашето човешко тяло като материален еквивалент на света, в който живеем, е подчинено на физическите закони, действащи на планетата Земя, но не и нашата безсмъртна душа. В кое ниво ще попадне тя – в ада или в Рая? От друга страна, този неспирен ламтеж към материалното, към властта и богатството и т.н. са само заблуда, защото след смъртта на тялото няма как да ги пренесем в другата реалност, за което и Спасителят ни предупреждава: „не си събирайте съкровища на земята, дето ги яде молец и ръжда, и дето крадци подкопават и крадат; но събирайте си съкровища на небето, дето ни молец, ни ръжда ги яде, и дето крадци не подкопават и не крадат” (Мат. 6:19-20).

Базирайки изводите си на реално проведени „физични експерименти”, по думите на С. Доронин, *квантовата физика е в състояние да обясни редица от т. нар. „необясними” досега от природните науки явления*. По такъв начин и чудесата, описани в Свещеното Писание, намират своето научно обяснение. Така например, библейският текст за сътворението се съгласува много добре с откритията на квантовата физика. В книга Битие четем как Бог сътворил кожени дрехи и облякъл първите хора: „И направи Господ Бог на Адама и на жена му кожени дрехи, с които ги облече” (Бит. 3:21). Според св. Йоан Дамаскин³ 4 тези кожени дрехи символизируют нашата груба плът, която едва след грехопадението е получила плътност. Съгласувано с квантовата теория, именно тук се осъществява процесът на декохеренция, след което хората получават сегашната си плътна форма на тялото. Така различните чудеса и необясними явления, за които четем в четем в Свещеното Писание, вече звучат по различен начин.

Един по-различен поглед ни представя и така наречената „хо-

¹ Вж. по-подробно: с. 77-78 от цит. съч., където С. Доронин привежда пример на успешно осъществена квантова телепортация от екипа на проф. А. Цайлингер.

² Пак там, с. 98.

³ Срв.: св. Йоан Дамаскин, *Точно изложение на правата вяра*, 3, 1.

логографска идея за Вселената”, формулирана от квантовия физик от Лондонския университет Дейвид Бом и неврофизиологът от Станфордския университет Карл Прибрам на базата на редица проучвания и експерименти, проведени, и то забележете, независимо един от друг. Според тази теория светът, в който живеем, а оттук и Вселената като цяло, наподобяват гигантска по своята същност холограма. Ако класическата физика разглежда целостта като резултат от взаимодействието на нейните части, то квантовият подход е категоричен във възгледа си, че целостта определя какво ще бъде поведението на всяка една от частите му, което твърдение е експериментално доказано чрез взаимодействието на елементарните частици. Този извод вече навежда на мисълта за наличието на изначално Съзнание. Самият Бом отбелязва, че това единство при функционирането на отделните части по-скоро напомня на дейността на човешкия организъм с наличието на човешкото съзнание, отколкото на дейността на отделните части от един механизъм, както обичайно го представя традиционната наука: „(...) квантовата цялостност на дейността е по-близо до организираното единство при функционирането на частите на живо същество, отколкото до вида единство, който се постига чрез сглобяване на частите на една машина”¹. На нас ни е трудно да възприемем подобно твърдение, защото не сме външни наблюдатели, т.е. не гледаме от страни на този холографски образ, а сме неразделна част от тази холограма. Може би единствено Съзнанието, сътворило Вселената, може да я погледне от страни, но как Бог „вижда” своето творение, ние няма как да знаем. Ако приемем, че заобикалящият ни свят е част от огромна холографска Вселена, тогава и всеки един от нас е свързан с всички останали хора на Земята по един или друг начин. Това предположение обяснява и как ние пренастройваме сетивата си, за да се свържем с наш близък човек. Тези взаимовръзки се осъществяват дори когато не ги осъзнаваме. Един от изводите е, че и тази теория подчертава наличието на един изначален Творец, като отхвърля каквато и да е случайност на всяко едно ниво във Вселената. В същото време холографският модел „(...) неочаквано придава смисъл на широк кръг явления, които до такава степен се изплъзват от всякакви възможни модели за обяснение, че биват категоризи-

---

¹ М. Толбот. *Холографската Вселена*, София, 2008, с. 70.

рани като излизащи извън сферата на научното разбиране¹. Обяснение получават и редица от т.нар. „паранормални явления”, сред които са и телепатията, психокинезата и прекогницията. В същото време холографският модел по никакъв начин не влиза в каквото и да е противоречие с експериментално доказаните открития в квантовата физика.

Като заключение мога да кажа, че не само възникването на Вселената, но и природните закони в нея, известните и все още неизвестните за човечеството, са доказателство, че *зад това невероятно съвършенство в заобикалящия ни свят, стои Творец*. От друга страна, ако всичко е случайност, то и сътворението на Вселената и възникването на живота нямат никакъв смисъл. Никой човек обаче не иска животът му да е лишен от цели и смисъл. Това, че не можем да си представим Твореца, не би трябвало да ни превръща в безбожници, които вярват единствено на онова, което е достъпно за сетивата им. Няма как Вселената да е произлязла от нищото, „произлязла е от всичко, което е Бог”², т.е. нейният Творец Създател е именно Бог.

Човек е съчетание на материално и духовно и също е проява на всемогъществото на Твореца. Ето защо, ако човекът е наистина творение на Бога и е създаден по Негово подобие, то в такъв случай както Божието съзнание е сътворило света, така и *човешкото съзнание е способно да създава реалности*. До откритията на съвременната физика, най-вече в областта на квантовите корелации, подобно твърдение е звучало абсурдно, но днес никой не подлага на съмнение този факт. Същите тези открития са и доказателства, че Бог ни е дал право на самостоятелен избор, защото ни е създал със свободна воля.

Когато Иисус Христос се обръща към Своите ученици, а всъщност и към всички нас, с думите: „Вие сте солта на земята” (Мат.5:13) и „Вие сте светлината на света” (Мат.5:14), няма съмнение, че Той визира нашата духовна същност, която е истинското „чудо” на Сътворението, защото е искрица от тази на Създателя. Затова, носейки Божият промисъл в себе си, *ние трябва да се стремим да хармонизираме живота си с посланията, които Иисус Христос ни завеща*.

¹ Пак там, с. 12.

² Б. Хейш. *Вселена с промисъл*, София, 2014, с. 178.

